

Lausunto lisalmen yöpäivystyksen lakkauttamisesta

Kunnanhallitus 25.11.2024 § 214
419/02.00/2024

Valmistelija

kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen, 040 488 3011, henri.ruotsalainen@lapinlahti.fi

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta on 18.11.2024 pyytänyt lausuntoa hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2024, vp) 26.11.2024 mennessä. Koska esityksellä on vaikutusta lisalmen kaupunkia laajemmin koko Ylä-Savoon ja Lapinlahden kuntaan, lausuu myös Lapinlahden kunta esityksestä.

Kunnanhallitus toteaa Lapinlahden kunnan lausuntona seuraavaa:

Lapinlahden kunta vastustaa lakiesityksessä esitettyä säädöstä, jonka mukaan laissa säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää väestölle avointa ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä. Lapinlahden kunta katsoo, että päätösvalta asiasta tulisi olla hyvinvointialueilla.

Perusteluissa on edelleen käytetty välimatkojen ja matka-aikojen arvioinnissa etäisyyttä lisalmesta Kuopioon yliopistolliseen sairaalaan, eikä siinä ole huomioitu koko Ylä-Savon seutukunnan asukkaita. Hallituksen esityksessä mainitaan, että välimatka lisalmesta Kuopioon on 84 km ja matka-aika 1h sekä lisalmesta Kajaaniin 90 km, matka-aika 1h 10 min. Tärkeää on huomioida, että lisalmen sairaalan yöpäivystys palvelee koko Ylä-Savon alueen väestöä. Arviossa tulisi ottaa huomioon, että välimatkat alueella ovat pitkiä: pisimmällään matkaa seutukunnan pohjoisosista Kuopioon on n. 150 km matka-ajan ollessa 1h45 min-2 h/suunta.

lialmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka tunnetaan kansainvälisesti arvostetusta teknologiateollisuudesta, vahvasta puutuoteteollisuudesta, laajasta alkutuotannosta sekä monipuolisesta elintarviketeollisuudesta. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu lisalmeen. Ylä-Savon kuntien alueella asuu n. 50 000 ihmistä. lisalmen ja Ylä-Savon seutukunnan väestö ikääntyy muuta maata nopeammin, mistä seuraa, että hoitoa tarvitsevia potilaita on runsaasti.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, vaikutusten arviointi on haasteellista, eikä aiemmissa lausunnoissa esitettyjä vaikutuksia ole riittävästi huomioitu lakiesityksessä. Vaikutukset on arvioitu yksipuolisesti ja puutteellisesti asukkaiden ja palvelujen saavutettavuuden yhdenvertaisuuden sekä todellisten kustannusten osalta. Eniten ympärivuorokautisen päivystyksen sulkemisesta kärsisivät ikäihmiset, koska heidät jouduttaisiin kuljettamaan KYS:n entisestään ruuhkautuneempaan yhteispäivystykseen, mm. yleistilan laskun takia.

Yöpäivystyksen puuttuminen Ylä-Savon seudulta aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia ja ajanmenetystä. Julkista liikennettä ei Pohjois-Savossa ilta- ja yöaikaan ole tarjolla, viikonloppuisinkin vain vähän. Yöpäivystyksen puuttuminen vaikuttaa suoraan seutukunnan elinvoimaan ja väestön asettautumiseen alueelle. Hallituksen esityksessä todetaan, että lisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkemisesta säästyvä kustannus vuoden 2022 tasossa on 0,9 milj. euroa. Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintamenoit vuonna 2024 ovat 1,452 miljardia euroa. Säästyvä kustannus on siten 0,06 % hyvinvointialueen toimintamenoista.

Hallituksen esityksessä on myös todettu, että lisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi ensihoidon lisäkustannuksia 0,6 milj. euroa ja sairausvakuutuksen matkakorvauksia 0,6 milj. euroa. Mikäli nämä arviot pitävät paikkansa, lisalmen sairaalan yöpäivystyksen sulkeminen aiheuttaisi valtiontaloudelle kokonaisuudessaan enemmän kustannuksia, mitä hyvinvointialueelle kohdistuva säästö on. Yöpäivystyksen sulkemisen perusteleminen kustannussäästöillä ei siten ole perusteltua.

On perusteltua kysyä, onko lisälmen sairaalan yöpäävystyksen sulkeminen perusteltua suhteutettuna siitä aiheutuviin haittoihin: Lakkautuksella on suora vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä perusturvallisuuteen. Tärkeää on myös huomioida, että hallituksen esityksen mukaan yöpäävystyksen sulkeminen aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin sulkemisesta saavutettava säästöpotentiaali on.

Lisäksi toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta ei ole kattavasti huomioitu lakiesityksessä mainittua mahdollisuutta ylläpitää vuodeosastoilla jo olevien potilaiden potilasturvallisen hoidon kannalta tarpeellista, sisäistä ympärivuorokautista lääkäripäävystystä. Lääkäri- ja hoitohenkilöstöresurssia tehokkaasti hyödyntämällä ympärivuorokautinen päävystys ja sisäinen lääkäripäävystys muodostavat taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, jolla ylläpidetään asukkaiden perusturvallisuutta ja alueen elinvoimaa.

Yhteenveto:

Kuten jo aiemmin on todettu, ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päävystyksen sulkeminen lisälmesta ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti järkevää. Koska hyvinvointialueella on edelleen kiirevastaanotto toiminnan ylläpidon velvoite, tulisi väestön palvelutarve olla tärkein edellytys ympärivuorokautisen vastaanoton järjestämiselle. Tämä tarve pystytään parhaiten arvioimaan paikallisesti.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

antaa ylläolevan lausunnon, koska lisälmen yöpäävystyksen päättymisellä on merkittävä vaikutus Lapinlahden kunnan asukkaille.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

antaa ylläolevan lausunnon, koska lisälmen yöpäävystyksen päättymisellä on merkittävä vaikutus Lapinlahden kunnan asukkaille.